

Streszczenie popularnonaukowe

Chociaż warunkowanie ewaluatywne jest przedmiotem badań od dawna, to wiele jego aspektów jest ciągle przedmiotem kontrowersji, np. rola wiadomości, czy podatność na wygaszanie. Najważniejsze w tym względzie dotyczą teorii wyjątkowych mechanizmów działania tego zjawiska. Istnieją dwa konkurencyjne podejścia. Jedno z nich opisuje warunkowanie ewaluatywne zachodzące automatycznie, bezwysiłkowo i nie wymaga udziału wiadomości. W momencie współwystąpienia bodźców bezwarunkowego i warunkowego tworzy się między nimi skojarzenie w pamięci odbiorcy. Drugie z kolei zakłada konieczność zaangażowania wiadomości, zasobów poznawczych i uwagi. Warunkowanie opisane jest tu jako uformowanie się siły do poznawczego na temat relacji między bodźcami bezwarunkowym i warunkowym.

Celem proponowanych badań jest ustalenie wpływu dynamiki procesów emocjonalnych na kształtowanie postaw w procesie warunkowania ewaluatywnego. Warunkowanie ewaluatywne to zmiana oceny afektywnej bodźca warunkowego, którą można przypisać jego powtarzanej prezentacji z afektywnym bodźcem bezwarunkowym. Najważniejszy dla zrozumienia tego zjawiska jest transfer reakcji afektywnej między bodźcem bezwarunkowym a warunkowym. Niestety, dotychczasowe badania nad koncentrowały się głównie na znaku tej reakcji. Tymczasem, każda reakcja emocjonalna charakteryzuje się nie tylko znakiem, ale również poziomem pobudzenia. Jak dotychczas badania w tej kwestii dotyczą jedynie warunkowania strachu, obciążone licznymi niedoskonałościami natury metodologicznej. Dlatego te zaplanowane w tym projekcie badania mają na celu ustalenie roli pobudzenia w warunkowaniu ewaluatywnym. Zamierzamy przede wszystkim, w jaki sposób pobudzenie wpływa na wielkość efektu warunkowania. Porównamy efekty wywoływane przez pozytywne i negatywne bodźce bezwarunkowe. Postaramy się ustalić wpływ pobudzającej wartości bodźca bezwarunkowego na możliwość wygaszania uwarunkowanej reakcji lub zmiany jej znaku. Ponadto przeanalizujemy rolę wiadomości i stopień kontroli nad nabywaniem i przejawami uwarunkowanych reakcji afektywnych w zależności od pobudzającej wartości bodźców emocjonalnych.

Nasze badania mogą doprowadzić do rozstrzygnięcia między teorią asocjacyjną i teorią sił. Mogą też przyczynić się do potwierdzenia prawdziwości niedawno zaproponowanego modelu dwóch procesów. Ponadto, zastosowanie miar psychofizjologicznych pozwoli opisać pełniej rolę pobudzenia w powstawaniu efektu warunkowania, jak również wielkość tego efektu. Monitorowanie pobudzenia w czasie pokazuje, czy zastosowane bodźce bezwarunkowe są wystarczająco silne i czy występują w odpowiednim momencie. Pozwoli to ustalić takie charakterystyki warunkowania ewaluatywnego, które przynoszą silne i trwałe efekty, co ma znaczenie praktyczne i teoretyczne dla zrozumienia tego sposobu kształtowania postaw i preferencji.